

**AZ ÚJ KÖZÉPSZINTŰ (KER B1)
ÉS EMELT SZINTŰ (KER B2) ÉRETTSÉGI
2015. ÉVI PRÓBAMÉRÉS ÉS A
2014. ÉVI KÖZÉP- ÉS EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI
EREDMÉNYEK
ÖSSZEHAISONLÍTÓ ELEMZÉSE**

2015

BEVEZETŐ

Az oktatásügy tartalmi szabályozásában végbement változások (2012-es NAT rendelet, Kerettantervi rendelet) maguk után vonták a kimeneti követelmények megváltoztatását is, azaz az érettségi vizsgakövetelmények és vizsgaleírások átdolgozását. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet idegen nyelvi munkacsoportja részt vett mind a 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról), mind pedig a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet (érettségi vizsga részletes követelményeiről) felülvizsgálatában, módosításában.

Ezen túlmenően a munkacsoport azt a célt is kitűzte, hogy egységesíti az eddigiekben egymástól különböző idegen nyelvi érettségi vizsgaleírásokat. Több szakmai fórumon egyeztettek az angol, német, francia, olasz, orosz, spanyol nyelv érettségi munkacsoportjának képviselői, aminek eredményeképpen kialakult a közös *Élő idegen nyelv* vizsgaleírás. Az új jogszabályok 2017. január 1-jén lépnek hatályba.

Lényegi változást jelent, hogy a NAT 2012 a középszintű érettségi vizsga nyelvi szintjét a korábbi Közös Európai Referenciakeret (KER) szerinti A2-B1 szintről B1 szintre változtatta, ezért a változás hatását a gyakorlatban próbafeladatokkal megvizsgálták. Így 2015 tavaszán, egy reprezentatív mintán angol és német nyelvből, mindkét szinten próbamérést végeztek. (Az emelt szintű érettségi vizsga nyelvi szintje nem változott, azaz a KER szerinti B2 szintű maradt.)

A próbamérés eredményeit és tapasztalatait egy önálló, korábbi tanulmány foglalja össze, az abban szereplő megállapításokat itt nem kívánjuk megismételni, de szükségszerűen előfordulnak átfedések.

Jelen tanulmány arra vállalkozik, hogy a 2015-ös próbamérés eredményeit összevesse a 2014-es érettségi eredményekkel, azzal a céllal, hogy megvizsgálja, az elvárt nyelvi szint emelkedése hogyan viszonyul az érettségizők nyelvi felkészültségéhez, milyen változásokat látunk az elért eredményekben. Következtetéseket vonunk le annak érdekében, hogy a középiskolai nyelvtanítás résztvevői felkészüljenek a változásokra.

A VIZSGÁLAT BEMUTATÁSA

Az összehasonlító elemzés célja

A 2015-ös próba és a 2014. májusi érettségi vizsgákról rendelkezésre álló adatok elemzésével azt vizsgáltuk, hogy a két mérés viszonylatában

- 1) miként változnak a közép- és emelt szintű vizsgák sikerességi mutatói,
- 2) milyen eltéréseket látunk az érettségizők teljesítményében a mért készségek és iskolatípusok szerint az angol és német nyelvi közép- és emelt szintű érettségiben elért eredmények alapján.

2015. évi próba érettségi eredményei

A minta

A mérésben 17 gimnázium és 12 szakközépiskola, összesen 29 iskola vett részt, közülük nagyobb arányban vidéki iskolák az ország minden tájáról, kisebb arányban pedig budapesti iskolák.

A mérés szervezői törekedtek arra, hogy mindkét szinten és mindkét nyelvből, valamint mindkét iskolatípusban közel azonos legyen a mérésben részt vevő tanulók létszáma, így 395, minden mért készség vonatkozásában értékelhető feladatlap eredményeivel végeztük az elemzést. Az elmondottak alapján megállapítható, hogy a minta reprezentatívnak tekinthető.

A vizsgált elemszám megoszlása:

		Angol	Német	Összesen
Közép szint	gimnázium	40	54	94
	SZKI	55	42	97
Emelt szint	gimnázium	59	52	111
	SZKI	41	52	93
Összesen		195	200	395

A mérőeszközök

A megváltozott előírásoknak megfelelő mérőeszközöket az OFI idegen-nyelvi munkacsoportja állította össze. A feladatlapok követik a korábbi érettségi feladatlapok szerkezetét és felépítését, a feladatok megfelelnek a tervezett *egységes idegen nyelvi érettségi vizsgakövetelmények* előírásainak.

A vizsgát az írásban bizonyítható nyelvi felkészültség mérésére szorított. A feladatlapok mindkét szinten *olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, nyelvhelyesség és íráskészség* feladatokat tartalmaztak. A kapcsolódó javítási és értékelési útmutatók lehetővé tették az értékelés standardizálását, egységességét és objektivitását.

2014. május érettségi eredményei

Az Oktatási Hivatal honlapján rendelkezésre álló 2014. májusi érettségi vizsga statisztikai adataiból kiszűrtük azokat az adathalmazokat, amelyek a 2015-ös próba érettségénél is rendelkezésre állnak. Annak érdekében, hogy az adatok összehasonlíthatóak legyenek az angol és német nyelvi érettségi olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, nyelvhelyesség és íráskészség vizsgarészek vonatkozásában, a gimnáziumi és szakközépiskolai iskolatípusra kinyerhető mutatókkal dolgoztunk. Az elemzések során figyelmen kívül hagytuk a nem megjelenteket és a mentességgel rendelkezőket.

Forrás: https://www.ketszintu.hu/publicstat.php?stat=_2014_1&reszletes=1

EREDMÉNYEK KÖZÉPSZINT: 2014: KER A2-B1 - 2015: KER B1

Az eredmények átlaga

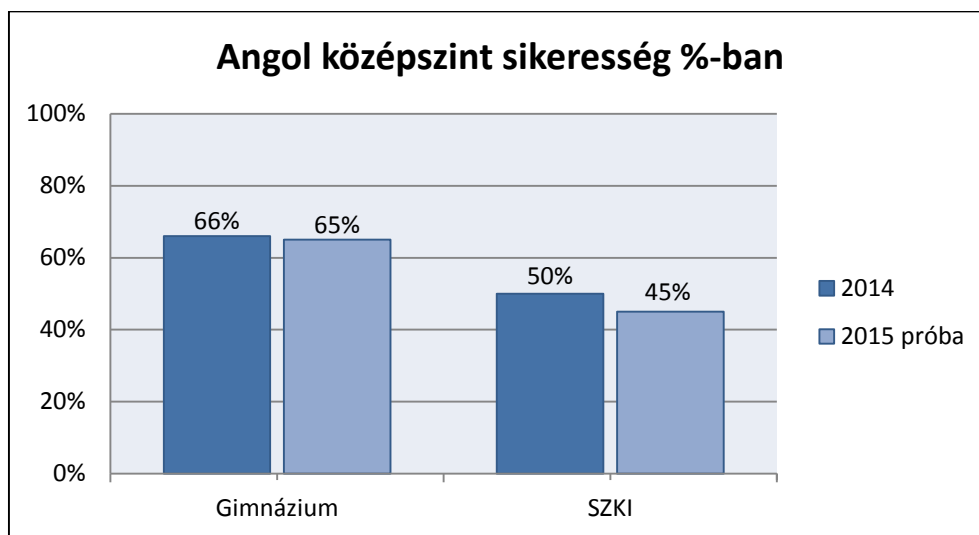
Elsőként az összesített teljesítményeket vizsgáltuk, majd a mért nyelvi készségek eredményeiben kimutatható eltéréseket néztük meg mindkét nyelv és iskolatípus vonatkozásában.

Angol:

A teljes minta eredménye

A 2014-es középszintű érettségi 58%-os átlagos teljesítménye és a 2015-ös próbamérés 55%-os sikerességi mutatója ismeretében megállapítható, hogy a mindössze 3%-os különbség nem számottevő.

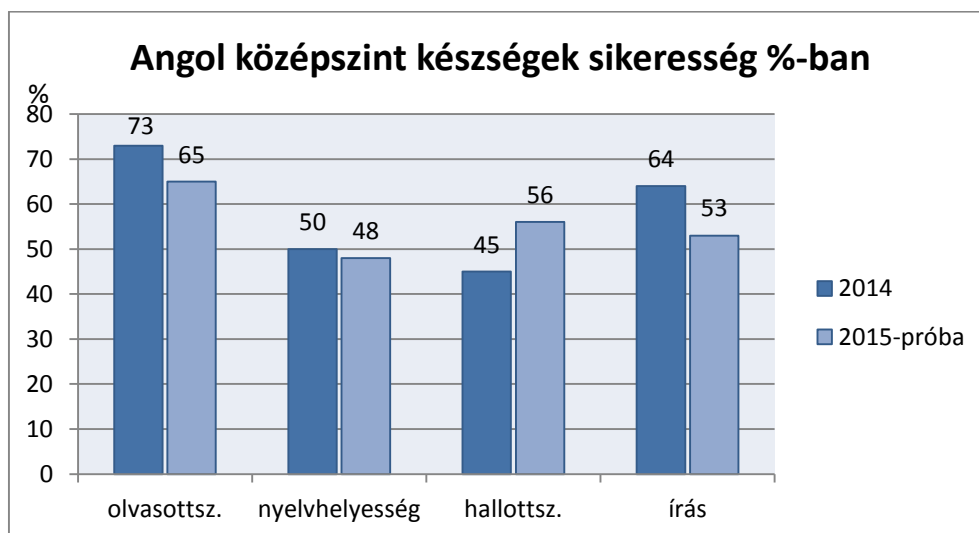
Miként az alábbi 1. sz. ábra mutatja, a két év viszonylatában, iskolatípusonként vizsgálva az eredményeket azt látjuk, hogy a gimnáziumi tanulók vonatkozásában számított eltérés 1%, és a szakközépiskolás vizsgázóknál is csak 5%-os a különbség. Tekintettel arra, hogy a 2015-ös adatok KER B1 szintű nyelvismeretre vonatkoznak, szemben a korábban mért vegyes A2-B1 szinttel, az eredmények egyértelműen kedvezőek.

1. ábra: Angol nyelv középszint 2014 és 2015 próba érettségi sikerességi mutatója

Készségenkénti eredmények

A készségekre bontott eredményeket vizsgálva azt látjuk, hogy a 2014-es mérésben az egyes készségekben elért eredmények közti különbségek 9 és 28% között mozognak. A 2015-ös próbamérésben kiegyensúlyozottabb teljesítményt nyújtottak a vizsgázók, itt a mért készségek viszonylatában a legnagyobb 17%-os eltérést az olvasott szöveg értése (65%) és nyelvhelyesség (48%) feladatokban nyújtott teljesítmények között látjuk, aminek egyik lehetséges magyarázata, hogy a nyelvismeret KER szerinti modellje, a tanítás/tanulás folyamatának KER szerinti megközelítése erősödik az angol nyelv nyelvpedagógiai gyakorlatában.

2. ábra: Angol nyelv középszint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények készségek szerinti sikerességi mutatója

Német:

A teljes minta eredménye

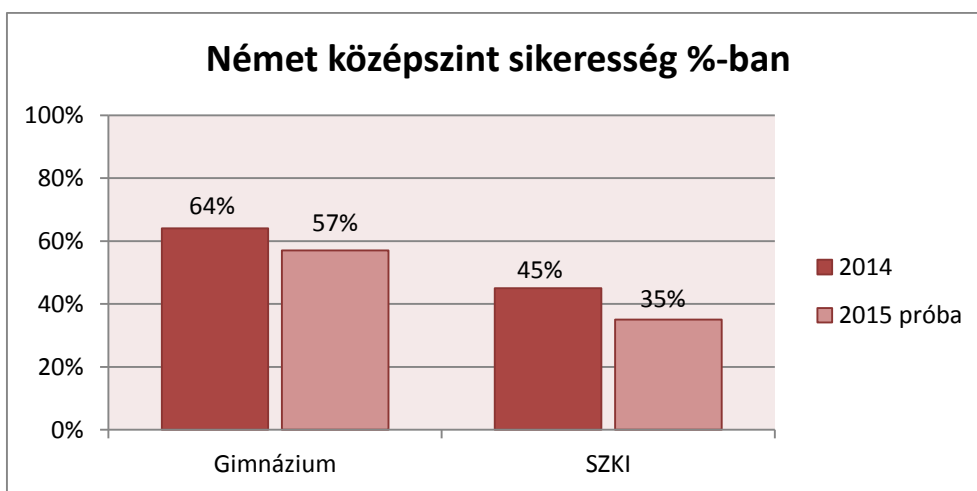
A 2014-es középszintű érettségi teljesítmények sikerességi mutatója, (átlagos teljesítménye) **55%**, a 2015 tavaszán lebonyolított próbamérés átlaga **47%**, azaz csak 8%-kal alacsonyabb, mint az elmúlt évben nyújtott teljesítmény.

Ha az eredményeket iskolatípusonként vizsgáljuk, két dolgot is megállapíthatunk:

1. a gimnáziumi tanulók teljesítménye mind a 2014-es érettségien, mind pedig a próbamérésben nagyjából 20%-kal jobb, mint a szakközépiskolában tanulóké,
2. a próbamérésben mindkét iskolatípusban 7-10%-kal alacsonyabb eredményt értek el a tanulók, mint a 2014-es érettségiben.

Ez utóbbi megállapítás mindenképpen magyarázható a szint emelkedésével, azaz azzal, hogy a próbafeladatokból hiányoztak a könnyebb A2 feladatok.

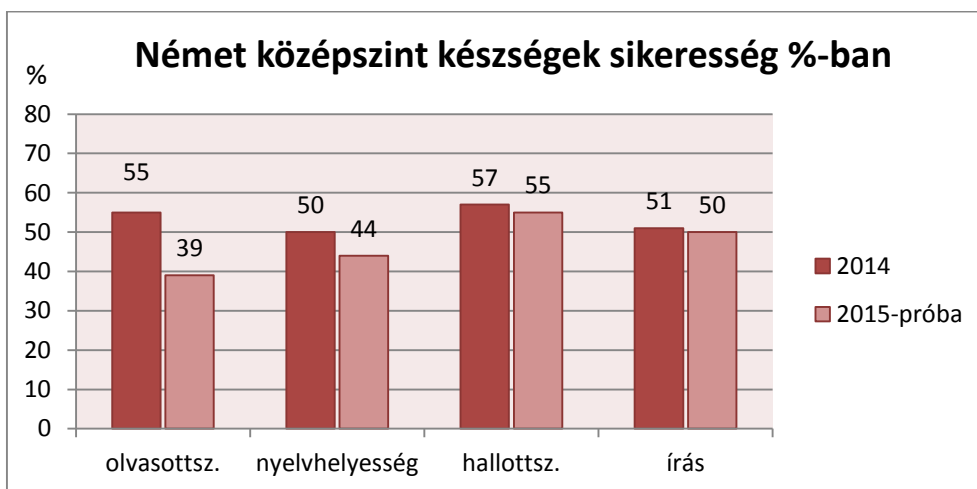
Az alábbi diagram mindezt szemléletesen mutatja:

3. ábra: Német nyelv középszint 2014 és 2015 próba érettségi sikerességi mutatója

Készségenkénti eredmények

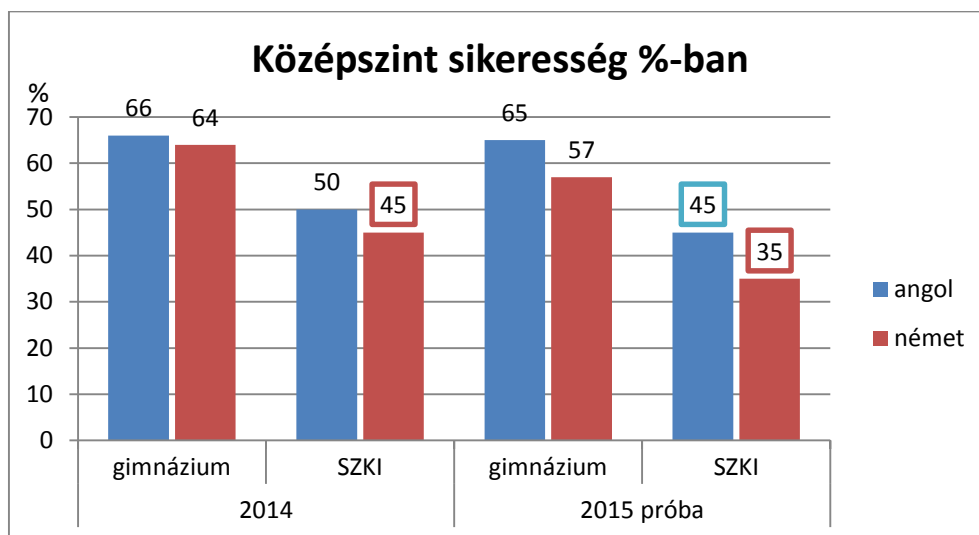
Ha készségenként vizsgáljuk meg a németből középszinten nyújtott teljesítményeket, megállapíthatjuk, hogy a 2014-es érettségi eredmények jobbak, mint a 2015-ös próbamérés eredményei, igaz, hogy készségenként igen eltérő mértékben: a különbség (16%) az olvasott szöveg értése készség esetében a legnagyobb, míg az íráskészségen elért eredmények közötti 1%-os különbség elhanyagolható.

4. ábra: Német nyelv középszint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények készségek szerinti sikerességi mutatója

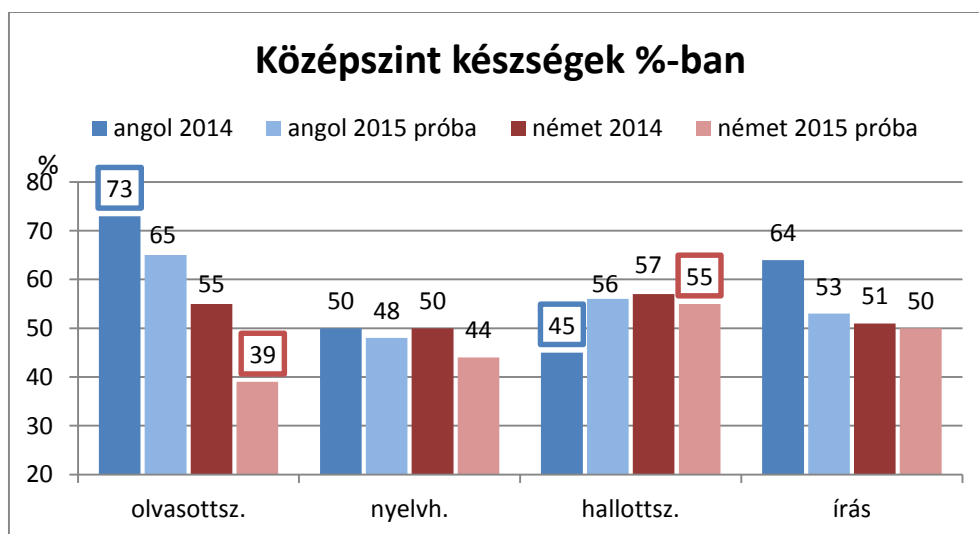
A két nyelv előzőekben bemutatott eredményeit együtt szemléltetik az alábbi ábrák.

Megállapíthatjuk, hogy a 2014-es mérés eredményeihez képest a 2015-ös mérés eredményei azonos kategóriában (azonos nyelv/azonos iskolatípus) 1 és 10% közti eltérést mutatnak, a 10%-os legnagyobb eltérést német nyelv, szakközépiskola viszonylatában látjuk. A 2015-ös mérésben az azonos iskolatípusokon belül a nyelvek közti legnagyobb eltérés ugyancsak 10%.

5. ábra: Angol, német középszint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények sikerességi mutatója

A mért készségekben elért eredményeket összesítve nézve azt látjuk, hogy a 2014-es mérésben látott egy nyelven belüli 28%-os eltérés (angol olvasott szöveg értése és nyelvhelyesség), a 2015-ös próbamérésben „mindössze” 17%-os. A német nyelvből vizsgázók mindkét évben kiegyensúlyozottabb teljesítményt nyújtottak, itt a legnagyobb, 16%-os eltérést a 2015-ös próbamérésnél a hallott- és olvasott szöveg értése készségek között látjuk. Az idegen nyelvre vonatkozó egységes érettségi vizsgaleírások okán a nyelvek közti viszonylatban is érdemes vizsgálni az eredményeket. Fontos feltárni, hogy mi lehet az alábbi ábrán is látható 26%-os eltérés (angol olvasott szöveg értése: 65%, német olvasott szöveg értése: 39%) hátterében. Megoldásokat kell találni arra, hogy ne csak a készségek, hanem a nyelvek közti eredmények is közelítsenek egymáshoz, hiszen minden nyelvből és készségből ugyanazt a KER B1 szintet mérjük.

6. ábra: Angol, német középszint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények készségek szerinti sikerességi mutatója

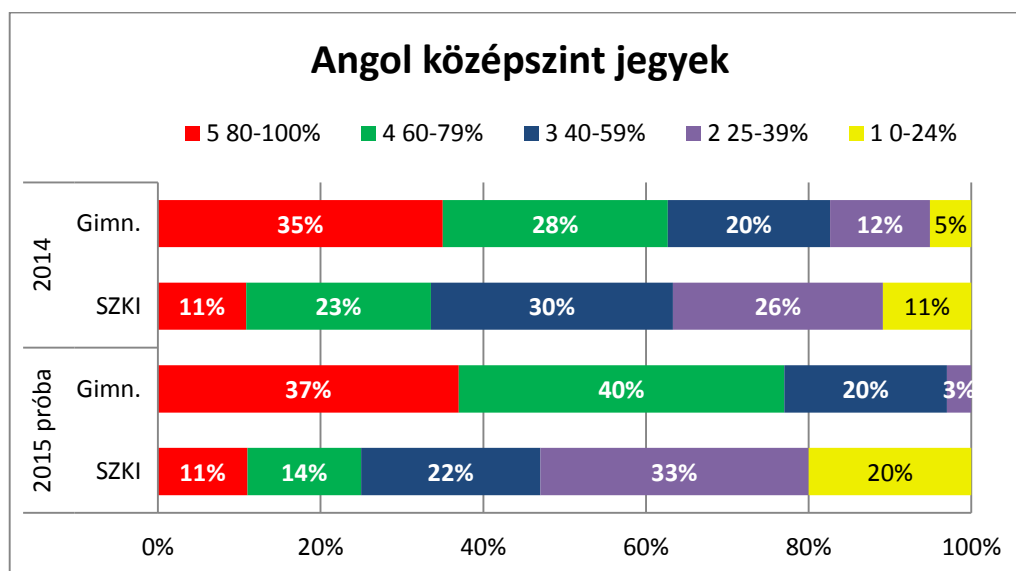
Középszintű eredmények – osztályzatok

A próbamérésben elért eredményeket megvizsgáltuk abból a szempontból is, hogy a tanulók milyen osztályzatot kapnának, és összehasonlítottuk a 2014-es valós érettségi vizsga osztályzataival.

Mint a bevezetőben leírtuk, a 2015-ös próbamérésben csak az írásban teljesíthető készségeket mértük, így az eredményeket is ennek függvényében számoltuk. A rendelkezésre álló adatok alapján azt tudjuk bemutatni, hogy a mérésben részt vevő tanulók az írásbeli teljesítményük alapján milyen érdemjegyre jogosultak, az érdemjegyek a 39 és 25% alatti kategóriákban a beszéd-készség eredmények hiányában nem tekinthetők egyértelműnek. A 12%-os teljesítési határ alá eső biztos bukások számára és arányára alább külön kitérünk.

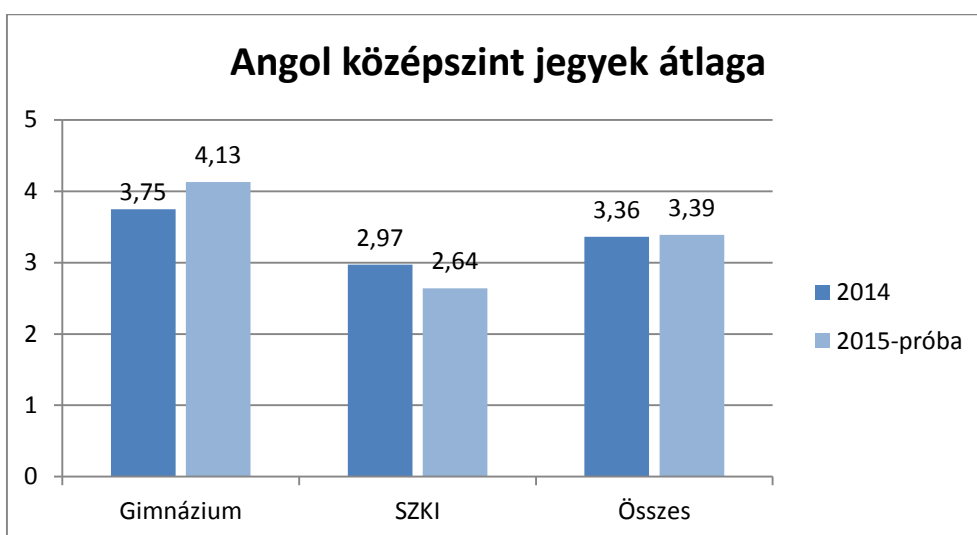
Angol:

Az alábbi ábrán jól látszik, hogy a 2015-ös próbamérésben részt vevő gimnáziumi tanulók jobb, míg a szakközépiskolai vizsgázók rosszabb osztályzatot kapnának, mint a 2014-ben érettségizők. Gimnáziumban 2015-ben egyetlen tanuló sem teljesített 25% alatt. A 25% alatt teljesítő szakközépiskolai tanulók 20%-os arányának értelmezésekor érdemes figyelembe venni, hogy csak egy tanuló eredménye nem érte el a 12%-ot, a többiek 15 és 22% között teljesítettek.

7. ábra: Angol nyelv középszinten elért eredmények és érdemjegyek százalékos megoszlása évenként és iskolatípusonként

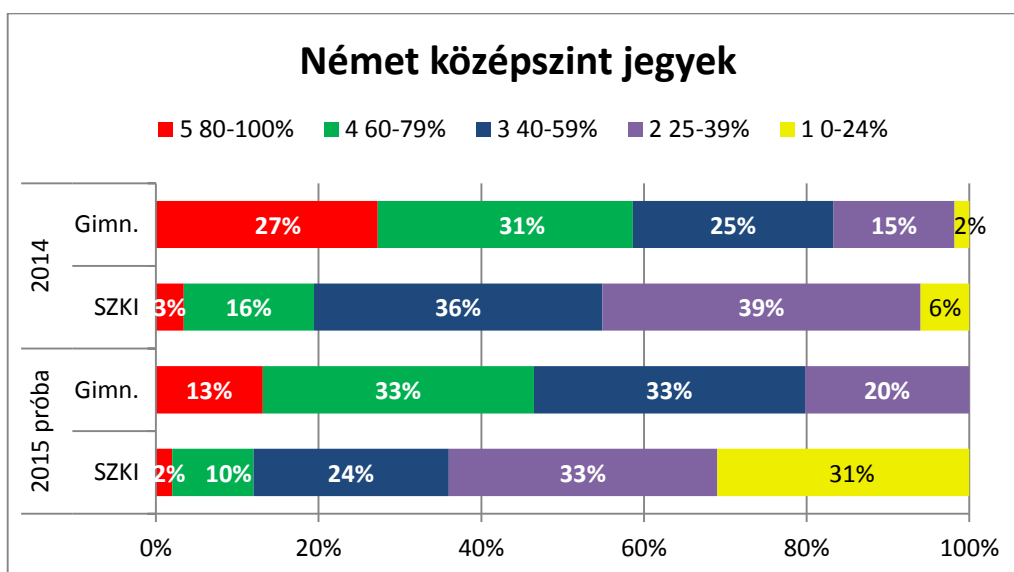
A két mérésben kapott osztályzatok átlagát összehasonlítva azt látjuk, hogy két tizedesig számolva mutatkozik csak különbség: 2014-ben ez a szám 3,36, 2015-ben pedig 3,39. A 2014-es mérésben kisebb a különbség a gimnáziumi és a szakközépiskolai érettségizők teljesítménye között, mint a 2015-ös próbamérésben, noha a kerekítés szabályait alkalmazva mindkét évben azonos, egy érdemjegy az eltérés: gimnáziumi tanulók átlaga 4-es, szakközépiskolai tanulók átlaga 3-as. A számok tükrében azt állapíthatjuk meg, hogy nincs eltérés a két mérés osztályzatokban kifejezett eredményei között.

8. ábra: Angol nyelv középszintű érettségi érdemjegyek átlaga évenként és iskolatípusonként

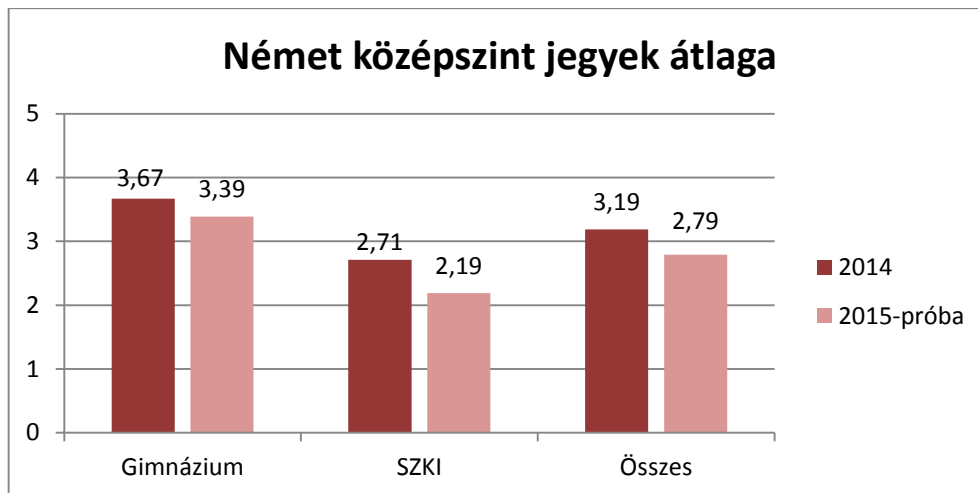
Német:

A mérésben elért, százalékban kifejezett eredmények osztályzatra váltásánál a jelenleg érvényes átváltást alkalmaztuk, így a tanuló a 0-24% közötti teljesítményére elégtelen osztályzatot kapott volna. Ez a megközelítés azonban azért torzít, mert jelen vizsgálatunkban csak az írásbeli vizsgarészek, vizsgaösszetevők mérésére volt lehetőség, amelyekben a megfelelési határ 12%. (Mint ismeretes, az írásbeli és a szóbeli vizsgarészeket együttesen kell elérni 25%-ot a sikeres vizsgához.) Az ábrán látható eredményeket ennek figyelembe vételével kell értelmezni. A mérésben részt vett 42 szakközépiskolai tanuló közül 13-an teljesítettek 25% alatt, ez valóban 31%-ot jelent, de közülük csak 5-en teljesítettek 12% alatt, azaz a tanulók 11,9%-a. Az összehasonlításnál azt is figyelembe kell venni, hogy a próbamérésben nem szerepeltek a könnyebb A2-es feladatok.

9. ábra: Német nyelv középszinten elért eredmények és érdemjegyek százalékos megoszlása évenként és iskolatípusonként

Az osztályzatok átlagát összehasonlítva a két mérésben azt látjuk, hogy az összes tanuló eredményét tekintve 0,4-del alacsonyabb a próbamérésben elért osztályzatátlag. A gimnáziumi tanulók esetében 0,28-dal, a szakközépiskolai tanulók esetében 0,52-dal alacsonyabb a próbamérés osztályzatátlaga. Méltányossági szempontból ismét meg kell említeni a 25%-os megfelelési viszonyítási pontot, és feladatok nyelvi szintjének emelkedését, melyek szerepet játszanak ezekben az eredményekben.

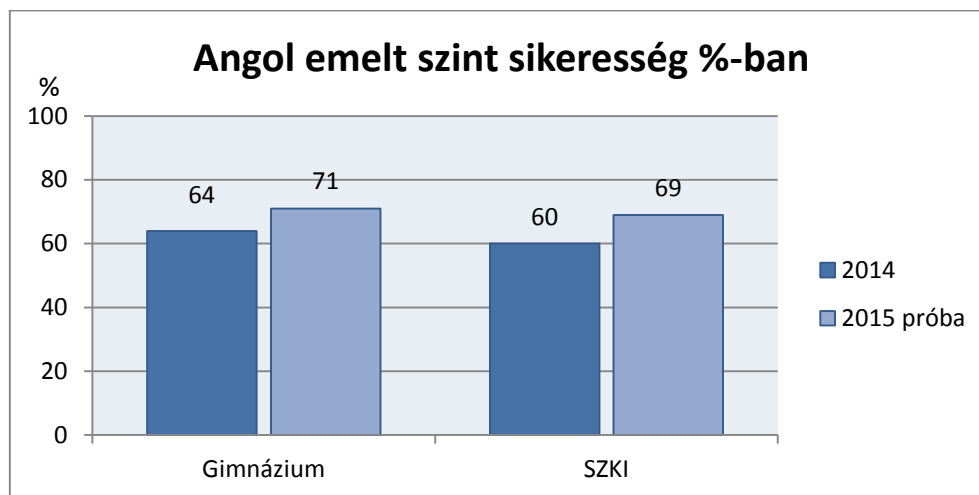
10. ábra: Német nyelv középszintű érettségi érdemjegyek átlaga évenként és iskolatípusonként

EREDMÉNYEK EMELT SZINT – KER B2 szint

Angol:

A teljes minta eredménye

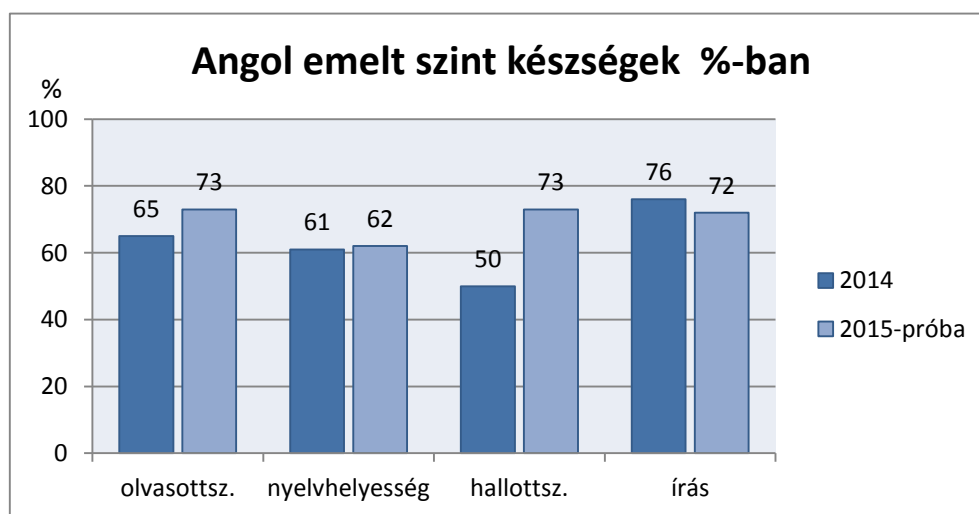
A 2014-es emelt szintű érettségi teljesítmények sikerességi mutatója, (átlagos teljesítménye) 62%, a 2015 tavaszán lebonyolított próbamérés átlaga 70%. Ez a magas érték azt jelzi, hogy az emelt szintre jelentkező vizsgázók felkészültek, döntő többségük magabiztos B2-es szintű nyelvismerettel rendelkezik. Az alábbi ábrán azt látjuk, hogy emelt szinten nincs számottevő különbség a gimnáziumi és a szakközépiskolai érettségizők teljesítményében, mindkét iskolatípus tanulói jellemzően reálisan ítélik meg nyelvi felkészültségüket, amikor emelt szintű érettségire jelentkeznek.

11. ábra: Angol nyelv emelt szint 2014 és 2015 próba érettségi sikerességi mutatója

Készségenkénti eredmények

A 2015-ös mérésben a készségek szerinti sikerességi mutatók többnyire meghaladják a 72%-ot. Hasonlóan a középszinthez, itt is az látható, hogy a 2015-ös mérésben, a nyelvhelyesség feladatokban 10%-al alacsonyabb eredményt (62 %) értek el a tanulók, mint bármely más készségben, ez az erősen közelít a 2014-es 61%-os értékhez.

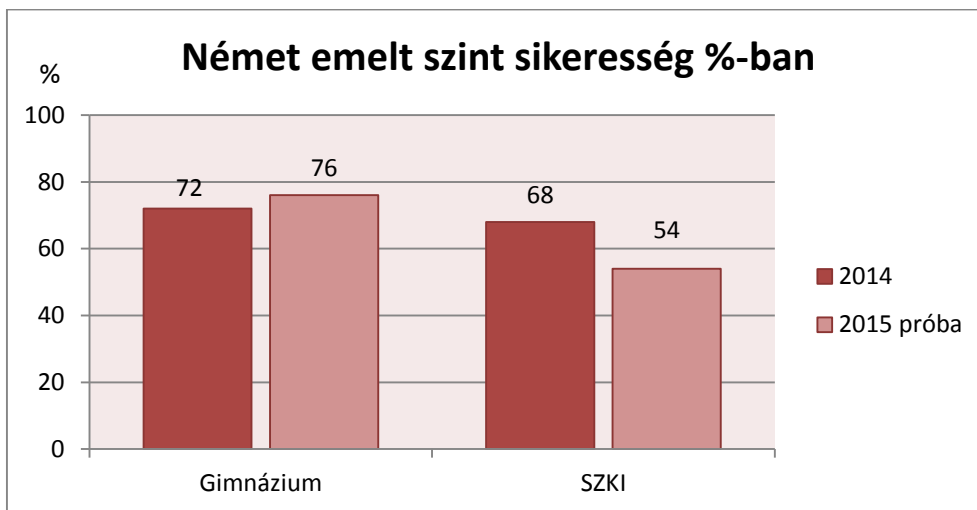
12. ábra: Angol nyelv emelt szint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények készségek szerinti sikerességi mutatója

Német:

A teljes minta eredménye

A 2014-es emelt szintű érettségi teljesítmények sikerességi mutatója, (átlagos teljesítménye) **70%**, a 2015 tavaszán lebonyolított próbamérés átlaga **65%**, azaz csak 5%-kal kevesebb, mint az elmúlt évben nyújtott teljesítmény. Ez nagyon öröndetes, és azt mutatja, hogy emelt szintű vizsgára azok jelentkeznek, akik nagy valószínűséggel teljesíteni is tudják a kívánt szintet.

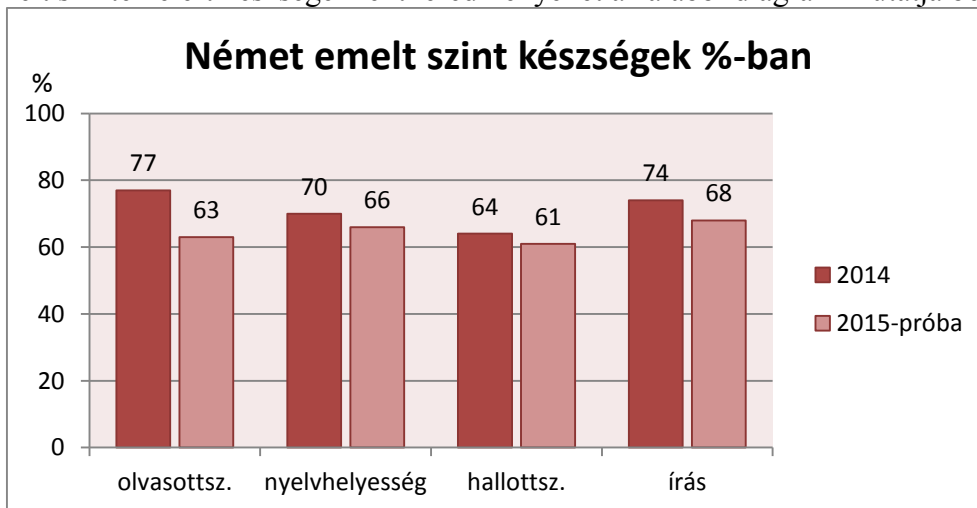
Az alábbi diagramon az eredményeket iskolatípusonként láthatjuk: míg a gimnáziumi tanulók a próbavizsgán kevéssel (4%) a tavalyi mérés fölött teljesítettek, addig a szakközépiskolások 14%-kal a tavalyi mérési eredmény alatt.

13. ábra: Német nyelv emelt szint 2014 és 2015 próba érettségi sikerességi mutatója

Készségenkénti eredmények

Az emelt szinten elért készségenkénti eredményeket az alábbi diagram mutatja be:

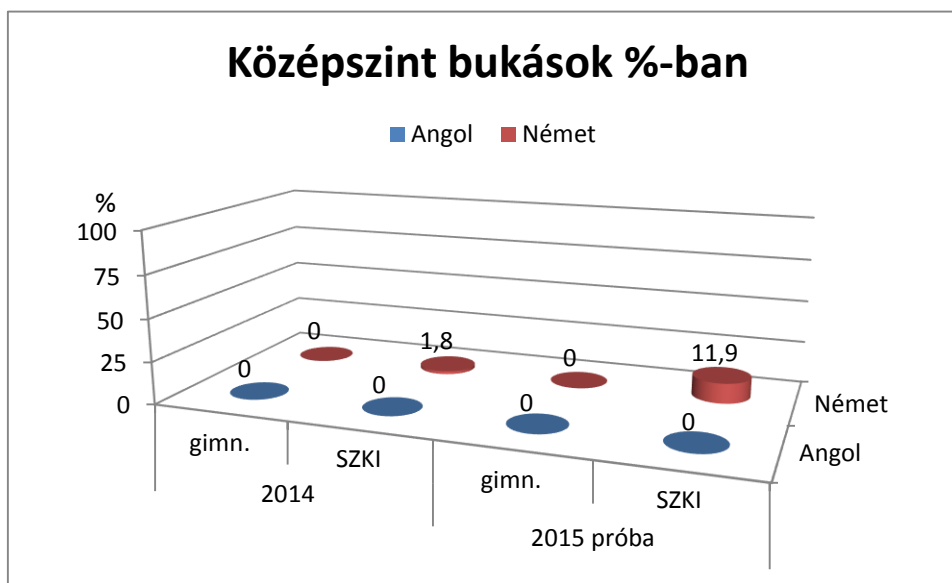

14. ábra: Német nyelv emelt szint 2014 és 2015 próba érettségi mérésben elért eredmények készségek szerinti sikerességi mutatója

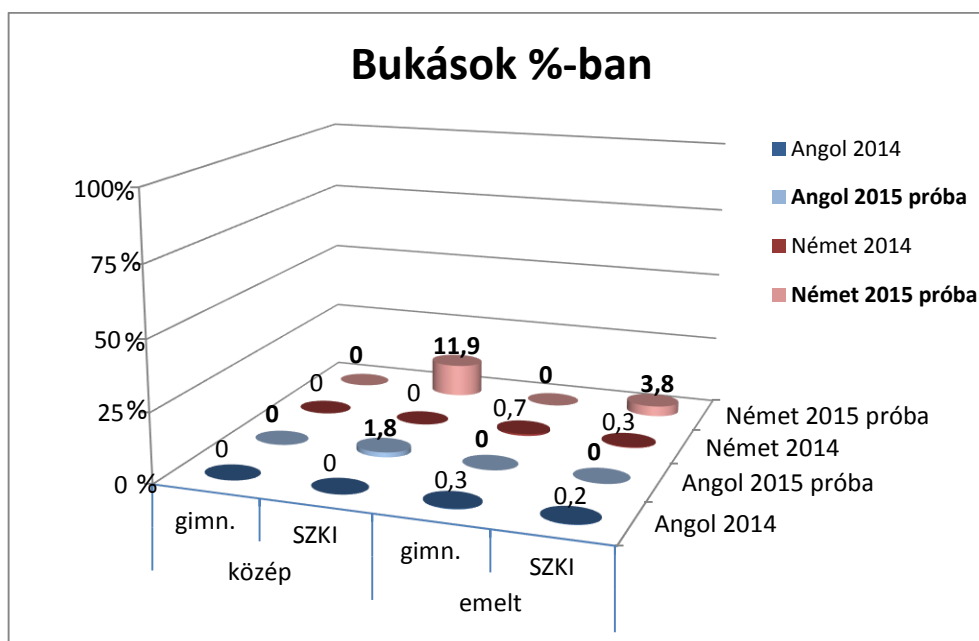
Látható, hogy a 2014-es érettségi eredmények minden készségben jobbak, mint a 2015-ös próbamérés eredményei, de ez utóbbiak is minden készségben 60% fölött vannak, ami igen öröndetes. A készségek közül a hallott szöveg értése készség eredménye a leggyengébb mindkét évben, és a két év eredménye is igen hasonló (64%-61%).

A vizsga sikeressége

A sikertelen vizsgák arányával mindkét nyelv vonatkozásában, mind a KER B1 közép- és KER B2 emelt szinten, meg lehetünk elégedve. Nem öröndetes, de nem tekinthető drasztikusnak az a 10%-os emelkedés sem, ami a német szakközépiskolában középszinten egyértelműen sikertelenül teljesítők számában figyelhető meg a 2014-es valós érettségi vizsgán a középszinten, az akkor még vegyes A2-B1 szinten sikertelenül teljesítők számához képest. A részletes eredményeket az alábbi ábrákon láthatjuk:

15. ábra: Középszinten sikertelen vizsgázók száma %-ban kifejezve, mindkét év, nyelv és iskolatípus viszonylatában

16. ábra: Sikertelen vizsgázók száma %-ban kifejezve, mindkét év, nyelv, iskolatípus és mért szint viszonylatában

Nyelvvizsga-egyenértékűség

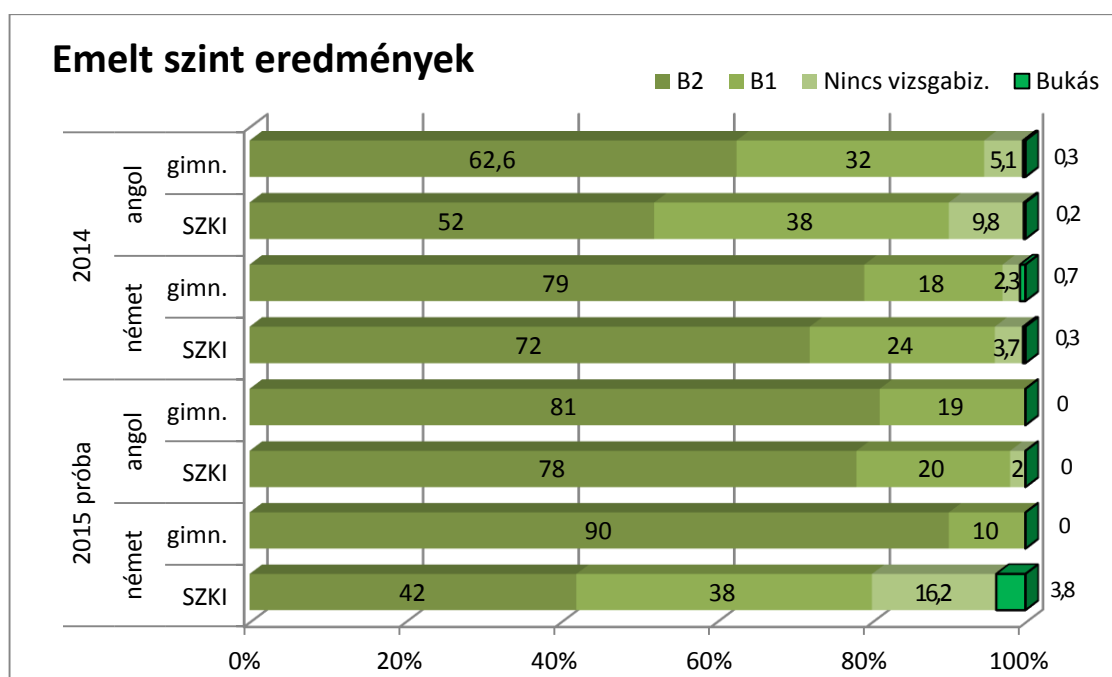
Az emelt szinten vizsgázó tanulók számára nemcsak a sikeres érettségi vizsga fontos, hanem az is, hogy elérik-e a 60%-ot, hiszen akkor érettségi bizonyítványuk a KER szerinti B2 szintű, középfokú nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratnak minősül.

Ha az emelt szinten vizsgázók 40-59% között teljesítenek, érettségi bizonyítványuk KER szerinti B1 szintű alapfokú nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű.

A 2015 próbamérésben a vizsgázók magasabb arányban értek el B2-es nyelvvizsgának megfelelő eredményt, mint 2014-ben a valós érettségi vizsgán. A gimnáziumokban mindkét nyelvből minden vizsgázó legalább B1 szinten teljesített.

Emelt szint eredmények:

			B1	B2	Semmi	Bukás
2014	angol	gimn.	62,6	32	5,1	0,3
		SZKI	52	38	9,8	0,2
	német	gimn.	79	18	2,3	0,7
		SZKI	72	24	3,7	0,3
2015 próba	angol	gimn.	81	19	0	0
		SZKI	78	20	2	0
	német	gimn.	90	10	0	0
		SZKI	42	38	16,2	3,8

ÖSSZEGZÉS

Jelen tanulmányban összevetettük a jelenleg érvényes és a módosított érettségi feladatokban elért eredményeket. Az elemzés alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a KER B1 szintnek megfelelő középszintű érettségi, illetve a NAT 2012-ben megfogalmazott elvárások az idegen nyelvek oktatása terén teljesíthetőek, és a bevezetés idejére (2017) ennek valószínűsége azért is nő, mert a 8. évfolyam végére a NAT már egyértelműen a KER szerinti A2 szint elérését írja elő. Így a további 4 év nyelvtanulással minden tanuló elérheti legalább az első tanult idegen nyelvből a B1 szintet, vagyis eljut az önálló nyelvhasználói szintre.

Középszinten jelentős különbséget látunk a vizsgázók nyelvi felkészültségében, teljesítményében az eltérő iskolatípusokban. A különbségek okainak feltárásával, a megfelelő stratégiák kidolgozásával az eltérés csökkenthető. Ennek egyik eszköze lehet a tanárok képzése, felkészítése a megváltozott érettségire, ami tovább erősíti a tanítás/tanulás folyamatát, tartalmát jelentősen befolyásoló teszthatást.